

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 41. årgang Nr. 3/2007

Morten Krogvold
Markaloven
Høsttur



Vårt ansvar for kommende generasjoner

Av Steinar Saghaug

Østmarkas Venner har som formål å bevare Østmarka som natur- og friluftsområde for dagens og kommende generasjoner.

Det viktigste vernet av Marka er at flest mulig bruker den – på en bærekraftig måte. Derfor er det viktig at vi fokuserer på neste generasjon markabrukere. Vi må få barn og ungdom ut i Østmarka.

Alt tyder nå på at vi får en egen markalov som først og fremst skal sikre friluftsinteressene, det er kjempebra! Men også nye generasjoner markabrukere må lære av egen erfaring at det er viktig å stå vakt om disse umistelige naturområdene.

Alle frilufts- og miljøorganisasjonene i hovedstadsområdet bør organisere seg slik at de kommer nærmest mulig barne- og ungdomsgruppene. Det er veldig gledelig at det nå er stiftet en ny venneforening i «nabo-skogen» – Sørmarkas Venner, og noe tilsvarende arbeides det med for Vestmarka. På denne måten får vi flere organisasjoner og aktive som kommer enda nærmere de enkelte lokalmiljøene. Vi ønsker dem lykke til og har lovet hjelp og støtte fra vår førtiårige forening i startfasen.

Sverre M. Fjelstad skriver i boka Mitt liv i villmarka: «Jeg var bare fem–seks år gammel da jeg så en elg. Det var faren min som oppdaget den. Han gjorde tegn til meg at jeg skulle være stille. Så listet vi oss nærmere elgen... Etter denne opplevelsen ble jeg klar

over at jeg ville bli naturforsker.» Og det ble han jo!

Undertegnede ble ikke naturforsker, men naturbruker. Jeg vokste opp i kanten av de dype odalsskoger, og møtte elgen sammen med min far da jeg var enda yngre enn naturforskeren. Min første tiurleik opplevde jeg mens jeg satt på min fars skuldre – stemningen sitter fortsatt fast i meg.

De færreste av oss når så langt i nærheten til naturen som forskeren og friluftsmennesket Sverre M. Fjelstad. Men de aller fleste som i ung alder får ei hand å holde i når de begir seg ut i skog og mark, glemmer det ikke, og som gode og ivrige markabrukere senere i livet gleder de både seg selv og andre!

Mange barnehager, skoler, etater og frivillige organisasjoner gjør en veldig fin jobb for å få barn og ungdom ut i naturen. Når først interessen blir vakt, er det vel få grupper som kan vise til et større engasjement enn de unge. For snart ti år siden var det et meget sterkt engasjement på flere skoler og barnehager i forbindelse med lekkasjene på grunn av Romeriksporten.

For noen dager siden kom jeg over skoleavisen Levende Lutvann fra klassene 6 A og 6 B på Skjønnhauget skole, hvor det var skre-

Lederen har ordet:

Nytt fra Østmarka – Medlemsblad for Østmarkas Venner

Ansvarlig utgiver: Østmarkas Venner,
Postboks 37 Haugerud, 0616 Oslo
Redaktør: Helga Gunnarsdóttir
E-post: helga@ostmarkasvenner.no
Redaksjonskomité: Øyvind Pettersen og Johan Ellingsen

Forsidebilde: Strutsåsen mellom Mosjøen og Børtervann.
Foto: Morten Krogvold
Grafisk design, repro og trykking: Mediehuset GAN
Opplag: 3 700
Frist for stoff til neste nr. er 1. november 2007

vet «Til Østmarkas Venner med takk for kjempefint samarbeid!» Dette var i forbindelse med en helt ekstraordinær situasjon i Østmarka, som paradoksalt nok bidro til et positivt natur- og miljøengasjement også blant barn og ungdom. Flere av disse 6. klassingene har jeg senere møtt som aktive markabrukere.

Jeg håper selvfølgelig ikke at det skal skje tilsvarende miljøkatastrofer for at det skal bli flere markabrukere, men den aktuelle klimasisituasjonen er en påminnelse god nok om at vi ikke skal forbruke disse naturherlighetene våre, men bruke dem!

Østmarkas Venner
inviterer til en annerledes og spennende
Villmarksdag i Østmarka,
søndag 14. oktober kl. 11-15
Oppmøte på parkeringsplassen ved Østmarksetra



Høstfarger ved Nøkle vann. Foto: Odd W. Holm.

Bli med på en kraftfull villmarksdag i Østmarka. Vi henter kraft fra naturen, bevisstgjøring av våre sanser står sentralt.

Vi samles rundt bålet ved en vakker plass ved Nøkle vann, og kvitter oss rituelt med det vi ikke lenger trenger mentalt og følelsesmessig.

Hva er du villig til å gi slipp på for å få mer glød, glede og mot inn i livet ditt?

Ta med matpakke, termos og sitteunderlag.

Påmelding til cathrine@pippikraft.no innen 1. oktober. **Begrenset antall deltakere.**

For mer informasjon om Cathrine, se
www.bedre-hverdag.no og www.pippikraft.no.

Styret i Østmarkas Venner 2007–2008

Leder: Steinar@Saghaug.no 91 37 22 42

Nestleder: Johan Ellingsen 64 92 80 52

Styremedlemmer:

Nina H. Skramstad 40 84 07 65

Cathrine Søberg 99 56 86 20

Varamedlemmer: Finn Jensen 22 27 01 39

Øyvind Pettersen 22 28 44 78

Jan Olav Nybo 22 27 28 57

Inger Tangen 41 25 66 47

Solveig Dalene 63 83 13 17

Sekretær og medlemsarkiv: Monica Hoel 48 28 05 65 E-post: monica@ostmarkasvenner.no

Regnskap: Kristin Ohnstad 93 40 66 71 E-post: kristioh@online.no





*Morten ved Anne-Caths arbeidsbord i Østmarka.
Foto: CS*

Østmarka – naturens katedral og inspirasjonskilde

Morten Krogvold

**– lidenskapelig bruker av Østmarka – i samtale
med Cathrine Søberg**

– Østmarka har unike kvaliteter og må bevares som natur- og friluftsområde for dagens og kommende generasjoner, sier fotografen og kunstneren Morten Krogvold med glød og engasjement. Vi møter ham utenfor kunstnerboligen på Bøler og rusler mot Rustadsaga en vakker sensommerdag i august. Skogen bugner av blåbær og sopp, og Morten kaller dette kjøkkenhagen sin som han

henter mye inspirasjon, stemning og puls fra. Oppvokst på Lille Langerud, er dette hans barndoms skog med trolsk, magisk og eventyrlig stemning. – Alle vennene mine fra oppveksten, deriblant Tove Nilsen, er fan av Østmarka, sier Morten. Vi bruker opplevelsesmangfoldet i skog, mark og vann til påfyll og meditasjon.

Vi benker oss ved arbeidsbordet til Anne-Cath. Vestly mellom Bøler og Rustadsaga og opplever mange forbipasserende som takker Krogvold for alt det vakre han bidrar med i form av bilder, bøker, foredrag og workshops. Morten er født i 1950 og regnes som en av Norges beste og mest profilerte fotografer. Han er kjent for sin virksomhet både som fotokunstner og foreleser. Den mest levende av alle norske fotografer. Den uunngåelige, ustoppelige, urolige, spørrende, livlige Morten Krogvold. Den gode fagfotograf, Norges fremste fotograf for fotografi. Det fine mennesket som beriker oss, oppmuntrer oss, tvinger oss til å tenke, får oss til å leve, får oss til å fortvile, får oss til å våkne. Krogvolds pedagogiske entusiasme og evne til å formidle fotografi gjennom kurs og workshops er kjent i vide kretser, og har vært viktig for mange unge fotografers utvikling. Hans dramatiske portretter er utstilt over hele verden, og han har mottatt en rekke hedersbevisninger, priser og stipender for sitt arbeid. Mest kjent er han kanskje for sine vakre portrettfotografier. Kjente personer som Dronning Sonja, Liv Ullmann, Nelson Mandela og Luciano Pavarotti er blant de som har latt seg forevige av denne mannen. I høst er han spesielt aktiv med fotografifestivalen Nordic Light i Kristiansund, TV-serie og bokutgivelse. For serien «Ansikt til ansikt» på NRK 1, hvor Morten klarte å kripe under huden på et knippe kulturarbeidere og kunstnere, høstet han stor anerkjennelse. Her har østmarkavennene Tove Nilsen og Anne-Cath. Vestly deltatt med stor innlevelse.

Morten har vært lidenskapelig engasjert i fotografering siden han var ung gutt. Turer

fra Rustadsaga til Ramstadslottet, Nøklevann, Børtervann og Langvann har til alle årstider inspirert Morten og gjort ham til den fremragende fotografen han er. Han er en fornyer, men samtidig en klassisk forankret portrettfotograf. Eller kanskje vi skal si «menneskefotograf»? For det er det han er, en fotograf som er kjent for å skildre hele mennesket i ett enkelt bilde. Men også i form av den fortrolige samtale – ikke på kammerset, men på fjernsyn i beste sendetid. Bøker fulle av mennesker, utstillinger fulle av mennesker. Stadig hektisk aktivitet, stadig nye bilder. Til tross for at han er mest berømt for sine portretter i sort/hvitt, jobber han også mye med farge- og naturbilder.

– Hva slags inspirasjon gir Østmarka deg? Hvilke verdier ved Østmarka er viktigst for deg?

– Østmarka gir meg ro, stillhet og skjønnhet. Dette er verdier som innbyr til meditasjon og refleksjon. Den viktige stillheten gir balanse. I Østmarka henter jeg informasjon, konsentrasjon og tanker. Det er flott å kjenne på noe som er større enn meg – Østmarka må ikke politikerne tukle med! Til tider kan jeg ha over 300 reisedøgn i året, og da er vissheten om at Østmarka ligger der til glede, rekreasjon og meditasjon av stor betydning. Jeg går ofte turer uten ryggsekk og kamera, for å hente informasjon, konsentrasjon og tenke nye tanker. For meg er turer tidlig om morgenen, sen kveld eller natt etter ei lang arbeidsøkt ideelt for meditasjon og inspirasjon. Mine fotografier og ideer til utstillingen TID på Stenersenmuseet i 1999 ble tenkt ut og utviklet i Østmarka.



*Ved Nøklevann
Foto: Morten Krogvold*

– Sist natt badet jeg i Nøklevann og hørte beveren arbeide iherdig i nærheten. Østmarkas vannopplevelser gir mye, enten det er ved bading, kanopadling eller skitur over vannene på vinteren.

Morten setter stor pris på Nøklevann: – Det kan brukes til alle tider av året. Det er badevann, kanopadlevann, skøytevann, gå-på-ski vann – det er alt. Langvann har jeg padlet mye i – et magisk sted!

– Det er sagt et sted at du ofte har intervjuer med deg selv, og for å skape kunst må du være mye alene. Du beskriver dette fenomenet som å ha styremøter med deg selv. Tar du disse styremøtene i Østmarka?

– For å skape kunst har jeg behov for å være mye alene, sier Morten. Han har ofte intervjuer med seg selv. – Da er Østmarka et ideelt sted, for å ha styremøter med seg selv og for å møte sin egen innenriksminister, sier han med glød og glimt i øyet. – Alle årstider i Østmarka fascinerer meg, men jeg har spesielt sansen for november med ruskevær, tåke og røffhet. Kremvær på søndager er ikke noe for meg!

– Hva har Østmarka gjort med din fantasi og skaperkraft?

– Den har stimulert og utløst den. Alle har fantasi. Det er derfor jeg underviser – det er mitt budskap, det! Fantasi er det optimale,

strømningene tilbake til røttene, noe som angår alle mennesker. Mennesker søker sikkerhet og det behagelige. Man får ikke resultater uten å åpne fantasiseret. Selv om det kan medføre en stor mental risikofaktor, kan det være en behagelig form for smerte. En lengsel. Å lengte er mitt ord! Jeg fantaserer i den melankolske, gode stemningen og opplever gåsehudfølelsen på noe som er uendelig. Lengsel og melankoli er kunstens utspring. En lengsel er noe fint og sårt. Jeg har for eksempel alltid falt for de langsomme satsene i musikk. Melankoli tiltaler meg, det er gleden over å være bedrøvet. Den leder over i nøkkelordene: lengsel og konsentrasjon. Det vakreste jeg ser er et menneske i full konsentrasjon. Fantasi er lengsel, lengsel etter å komme videre. Man kan ofte få en følelse av at alt er gjort. Til tross for utstillinger og bøker tenker jeg at jeg ikke har begynt enda. Når kundene mine vil ha «Krogvold-bilder», ønsker jeg å gjøre noe annet. Jeg føler meg enda ubrukt og ønsker å utfordres på andre felter. Jeg har kun noen vage bilder av hva det kan være. Jeg ønsker å røre ved mennesker. Slik poesi gjør det i diktene til Rolf Jacobsen, Hans Børli eller Pär Lagerkvist. Eller filmene til Ingmar Bergman. Da stopper jeg opp. Bilder må enten formidle en sak eller røre ved folk.

– Mange ønsker å utvikle fantasien sin. Jeg har til nå hatt over 2000 elever på mine kurs. Her stikker jeg hull på fantasisenteret i hjernen til deltakerne, heller jod på og støvsuger. Altså det motsatte av hva vi er vant med fra skolen. Kursene har fire satser: Overkjørsel – Dyp depresjon – Smerte med gryende håp – Gedi-gen opptur. Jeg har opplevd at personlige grenser er blitt sprengt. Prosessen på kurset er

representativ for fantasiprosessen selv. Vi lever og lærer som inuittene: Når vi er så slitne at vi ikke kan gå hjem, er vi halvveis. Det verste som kan skje etter kursene er at elevene går hjem og lager «Krogvold-bilder».

– Det er et rikt dyreliv i Østmarka. Har du sett ville dyr her?

– Jeg har sett mye rådyr og elg. Særlig om morgenen når jeg skal ned til Nøkle vann for å ta et bad, eller til jobben i Oslo sentrum og går forbi blokkene på Bøler på vei til T-banen. Det er en vakker start på dagen! Men de siste årene er det akkurat som de har forsvunnet – hva har skjedd? At det er observert gaupe ved Skullerud og ulv på Nøkle vann gjør området enda mer verdifullt. Viss-heten om ville dyr øker kvaliteten på Østmarka, sier Krogvold. Det gir meg en visshet om at da er ikke alt ødelagt, at noe opprinnelig er ivaretatt. Det er viktig å ta vare på det opprinnelige, og rovdyr som gjør naturen enda mer eventyrlig og magisk. Jeg fatter ikke hysteriet og får «hjerterinfarkt» når jeg ser og leser om jegerbander som på død og liv skal felle rovdyr. Er det ikke mulig å få til en gjeterordning som andre land har igangsatt med stort hell?

– Ellers har jeg vært på tiurleik langt inne i Østmarka, og hatt stor glede av det. Og jeg har veldig sansen for svarte kråker når de har generalforsamling i trær eller i lufta. Jeg liker kråkene og skjærene – tyvraddene, og spurvene – urarbeidsfluglene!

– Hva mener du om vern av Marka, verdien av å få et endelig vern av Marka og betydningen av det?



*Ved Skogsmosen
Foto: Morten Krogvold*

– Østmarka er noe av det flotteste vi har bevart i etterkrigstida. Det opprinnelige tiltrekker meg, viktigheten av å ha en kilde som ikke forstyrres. Jeg har en følelse av å gå inn i en katedral, naturens katedral, når jeg går inn i Østmarka, sier Morten. Han savner en bok som kan få fram og vise sjela til Østmarka. Kanskje noe å tenke på til neste jubileum?

Morten er imponert over frivillige som plukker søppel helg etter helg ved Nøkle vann og Skraperudtjern. Mengder av ølbokser, ketchupflasker og knust glass plukkes opp. – Når skjedde forfallet? undrer Morten. Hvor-

dan kan vi lære barn og unge om betydningen av og respekt for naturens gaver og å bevare dens renhet? Tenk for en kvalitet Østmarka er for barn; her får de brukt og skjerpet sanseapparatet som åpner opp for glede og et rikt og mangfoldig liv.

Å bevare Østmarka mest mulig opprinnelig ved å sikre den lovmessig er en viktig investering for framtida, avslutter Morten Krogvold.

Markaloven allerede ute på høring

Av Helga Gunnarsdóttir

Miljøvernminister Helen Bjørnøy ser ut til å lykkes i arbeidet med å sikre grensene for og naturkvalitetene i Marka gjennom en egen markalov. Et lovutkast er allerede sendt ut på høring, og mye taler for at en ny lov blir vedtatt neste år.

Et utkast til «Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (Marka)» ble sendt ut på høring den 25. juni. På spørsmål fra Nytt fra Østmarka om den videre framdriften, sier Gaute Voigt-Hanssen, som er saksbehandler i Miljøverndepartementet: «Høringsfristen for markaloven er 15. november 2007. Hovedvekten av arbeidet med odelsstingsproposisjonen, som er å vurdere høringsuttalelsene og gjøre eventuelle endringer/justeringer i regjeringens forslag til markalov, starter når høringen er over. Odelstingsproposisjonen kan tidligst fremmes for Stortinget våren 2008. Det er mulig at arbeidet med eventuelle grensejusteringer starter opp nå på høstparten.»

Omtrent samtidig med at høringsutkas-

tet forelå, ble det innført et generelt forbud mot bygge- og anleggstiltak innenfor den gjeldende markagrensen så lenge arbeidet med den nye loven pågår. Unntatt fra forbudet er tiltak innen skogbruk, naturvern og friluftsliv. Forbudet gjelder heller ikke i tilfeller der tillatelse etter plan- og bygningsloven allerede er gitt. – Det er viktig å fryse dagens markagrense midlertidig, slik at vi unngår uheldig bygging mens vi venter på den nye loven, uttalte miljøvernminister Helen Bjørnøy i en pressemelding da forbudet ble innført.

Friluftsforsamlingene, under ledelse av OOF, utarbeider nå en felles høringsuttalelse. Flere av organisasjonene, deriblant ØV, utarbeider også egne uttalelser. I løpet av høsten vil det bli avholdt en rekke møter som belyser markaloven og gir allmennheten anledning til å stille spørsmål. Du kan følge høringsprosessen på: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/hoeringer>

Jeg oppfordrer alle venner av Marka til å engasjere seg inntil loven er vedtatt!



Høststemning ved Trollvannet.
Foto: Sverre M. Fjelstad.

På høsttur i Østmarka

Tekst og foto: Nils Petter Oxseth

Denne turen starter en høstdag i oktober. Om høsten regner det vanligvis mye og det har det gjort denne høsten også. Ja, det har faktisk regnet i uker, i hvert fall føles det slik. Vi er åtte venner som har avtalt å gå en tur til Skålsjøen. Det er i utgangspunktet en lett og fin tur og vi gleder oss til å komme ut. Det ser ut til å bli en grå dag, i hvert fall starter dagen med overskyet vær. Vårt utgangspunkt er Bysetermosen, og vi møtes her på formiddagen. Vi sørger for å ha godt skotøy på bena. Første delen av turen går langs veien innover mot Vangen Sportsstue. Denne delen er lett å gå og ingen utfordring for noen av oss.

Før vi kommer til Vangen, kommer vi til Kjærmosetjerna. I følge kartet er dette tre tjern som ligger etter hverandre. Etter at vi har passert bekken som forbinder disse

tjerna, tar vi av en sti til venstre. Denne stien er blåmerka på kartet, men ser i virkeligheten ut som en rødmerket løype. I skogen på høyre side har det blitt til at turgåere har gått opp en sti likevel. Vi følger denne oppover mot det øvre Kjærmosetjernet.

Ettersom det har regnet mye de siste dagene, er stien her gått over til å bli blautmyr og gjørmete. Akkurat i dag er det en utfordring å gå her. Vi må passe på at vi ikke sklir på denne møkkaveien. Vi kommer inn på en skiløypetrasé og følger den et stykke. Denne traséen er like våt. Det er jammen bra at vi har gode støvler og fjellsko. Rødmerkede løyper går gjerne over myr og vann, da det er lettere å lage skiløyper om vinteren i slikt terreng.

Når det tørker opp litt, er det bare fint å gå her. Vi fortsetter i retning Steinsjøen.

Øvre Kjærmosetjern.





Idyll ved Steinsjøen.

Ved Steinsjøen stopper vi opp litt og tar en drikk pause. Vi har gått ca. 3,5 km fra Byse-
termosen og det kan være godt å sette seg
ned litt. Det er forresten veldig idyllisk her
ved Steinsjøen. Ved vannet er det en glim-
rende rasteplass for de som ønsker å gå en
søndagstur. Det er også laget til en bål-
plass som ser ut til å bli brukt flittig. Vi skal ikke

Svart trompetsopp.



drøye lenger enn at vi får pustet ut litt og
gjort oss klare til å ta neste etappe. Det er
fint å dra hit med telt og overnatte, og kan-
skje ta med fiskestanga også.

Vi går videre langs Steinsjøens venstre
side og opp til Gjevikseter. Her deler stien
seg og vi går til venstre igjen. Oppe på et
platå på oversiden går vi på et felt med svart
trompetsopp ved stien. Dette er en nydelig
sopp som er verd å ta med seg. Vi slenger
av oss ryggsekkene og leter febrilsk etter noe
å ha dem i. Et par RIMI-posere gjør susen.

I følge den store soppboken fra Tekno-
logisk forlag er dette en kulinarisk nytelse
med en mild og behagelig smak, spesielt
egnet for fiskeretter. (Selv om det står i denne
boken at den er spesielt egnet til fiskeretter,
har jeg selv brukt den i viltsausen.) Det står
videre at den er å finne på ganske nærings-
rik og oftest kalkrik grunn i løvskog, men
også i barskog. Her ved stien er det en del
bjerk, så dette passer bra med beskrivelsen.
Vi deler soppene mellom oss og tar dem med
hjem for å tørke dem til senere bruk. Vi
plukket nok godt over en halv kilo til
sammen. Er du så heldig at du finner noen
eksemplarer, så kan denne sorten absolutt
anbefales, men den kan være vanskelig å se
blant gammelt og tørt lau.

Vi vandrer videre mot Vælsputten. Her
går vi over en ganske blaut myr, men det er
lagt ut planker der stien går, så det går greit.
Ved Løkenseterputten deler stien seg og går
i flere retninger. Ved å følge skiløypa til høyre
kommer vi ned til Skålsjøen.

Når vi kommer ned til Skålsjøen, ser vi
at her holder Børre bever til. (På primbok-
sen i gamledager var det avbildet flere av
skogens dyr. Beveren hadde fått navnet
Børre.) Det første vi ser når vi kommer ned



Bevergnag.

til vannet, er en beverhytte. Vi ser ingen bever, men det er tydelig at det bor noen her. Sverre M. Fjelstad skrev om beveren i et tidligere nummer av Nytt fra Østmarka, og her er resultatet av det arbeidet som han var med på. Vi følger stien til venstre og kommer forbi hogstfeltet til beveren. Vi kan se merker etter de kraftige kjevene og tenene, og flis fra treet ligger strødd rundt omkring. Dette var artig. Flere av oss må ta opp kameraet for å fotografere, og vi er imponert over de kreftene som finnes i kjevene til beveren. Flere trær har gått i bakken, og noen er gnagd rundt, men står igjen. Her er han nok ikke ferdig med jobben. Fra Steinsjøen til Skålsjøen er det om lag 2,5 km. Jeg bruker Turkart over Østmarka, som er utgitt i 2004.

Litt lenger bort finner vi en rasteplass som har vært benyttet før. Vi finner frem niste og termos for å kose oss skikkelig. Her er det sikkert fint å fiske også, så ved neste tur kan vi ta med fiskestang. Noen går med seg en sjokoladeplate også, som går rundt på deling til kaffen. Vi lager et bål ved bålplassen og finner frem både pølser og lomper. Praten går livlig og jeg tror vi også løser noen verdensproblemer. Vi opplever det som viktig å komme ut på tur – ikke bare for den mentale helsens skyld, men også for naturopplevelsen. Denne gjengen er på tur rett som det er, og prøver å få til 3–4 turer i Marka i året. På en slik tur er det sjelden vi møter andre turgåere. Her som vi har slått oss ned vil det være vanskelig å slå opp telt, men det finnes sikkert plasser i nærheten.

Når vi har slappet av en stund og spist opp nistematen, går vi samme vei tilbake til Bysetermosen. Hele turen (tur-retur) er på ca. 12 km.

Idyll ved Skålsjøen.



I flyktningenes fotspor

Av Johan Ellingsen

Østmarkas Venner arrangerte i dagene 2.–5. juni en vandring langs Flyktningeruta gjennom Østmarka, Fet og Aurskog-Høland til Sverige. År om annet velger spreke markatravere å gå denne ruta som ble merket i årene etter 1995, da foreningen Flyktningeruta ble stiftet for å bevare minnene etter flyktningelosenes og kurérenes innsats under andre verdenskrig. Opptil flere ganger i uka gikk spreke, unge menn denne ruta fra Oslo til Sverige som kurérer og losere for mennesker som måtte flykte landet. På tilbaketuren kunne de ha med penger, viktige brev og våpen til motstandsbevegelsen.

Etter en uke med kaldt og rått vær åpnet himmelens sluser seg for alvor fredag 1. juni, men Kristen Gislefoss lovet at sommeren skulle komme dagen etter. Og sannelig, lørdagen opprant med det herligste sommervær mens Østmarka fortsatt tømte seg etter skyllebøtten. Til sammen 33 forventningsfulle «flyktninger» møtte opp hos Norgesbuss i Enebakk, satte bilene sine der og ble kjørt til Vangen for å starte første del av Flyktningeruta gjennom Østmarka, under krigen kalt Timian. Turguide gjennom Østmarka var – for 3. gang – vår egen «østmarkadronning» Lise Henriksen, som bidro med lokalkunnskap om Østmarka.

Årets tur begynte ganske fuktig med flom i flere bekker, og på Myrsetra sto vannet én meter over stien! Turen gikk bl.a. over Bøvelstadsetra, hvor deler av innmarka nå er ryddet av Oslo kommune og vil bli holdt i hevd av en slåttegjeng fra Østmarkas Venner. Den idylliske plassen er under restaurering og vil

inngå i DNT Oslo og Omegn sitt hyttenett i Marka. Vel framme i Enebakk etter en lang og krevende dagsmarsj takket halvparten av følget for seg, mens 16 stykker fortsatte videre mot Sverige.

Med innleid slepebåt fra Lensemuseet på Fetsund ble turfølget satt over en speilblank Øyeren til gården Melnes på Øyerens østside, der et sprekt trespann med hester brakte deltakerne fram til første overnattingssted, som var gulvet i grendehuset på Enebakkneset.



På vei ombord i slepebåten. Foto: J.E.

Neste dag gikk turen med guide fra foreningen Flyktningeruta gjennom vekslende terreng over til Himdalen og plassen Sollia, som var et viktig knutepunkt under krigen. På den merkede stien videre til Momoen sør for Løken i Høland var det bare en skremt tiur som registrerte det lange turfølget som trasket gjennom skogen. Den andre dagen

er den lengste etappen på 25 km. På Hjel-lebøl spanderte vi en maxi-taxi for å spare ømme bein for fem kilometer på bilvei. Ei pølsebu fikk en hyggelig ekstraomsetning da hele følget travet inn for å kjøpe cola og is. Vår utmerkede guide, Helge Johansen fra Oslo, fortalte om de mange strabasøse turene over til Sverige. Vel framme på den avsidesliggende Amundsetra i Setskog vant det et kveldsbad i skogstjernet og en kald pils til grillen. Turarrangørene stilte som seg hør og bør med en følgebil, slik at mat, soveposer og telt ble fraktet med den og vi slapp unna med lettere dagstursekker.

Den litt uvanlige «harryturen» brakte oss inn i Setskogs vakre skoger med mange tjern og flotte utsiktspunkter. I det fine sommer-været ble det tid til et skikkelig bad i Hal-langen før vi sa farvel til Helge og fikk losen Magne Malnes, som førte oss fram til Stein-byhytta i Setskog. Dette er en av de få plas-sene som er igjen i den avsidesliggende og

tidligere veiløse grenda Graverholt lengst øst i Setskog, som var sentral i arbeidet med å hjelpe hundrevis av flyktninger over til friheten. Med fare for eget liv hjalp Magne Malnes' far og bestefar – fra den idylliske plassen Malnes – selv mange flyktninger over til friheten. De siste hundre meterne over til grenserøys 53 gikk vi i andektig stillhet mens vi tenkte på de slitne og livredde flyktningene som her møtte friheten.

Flyktningerutas endepunkt er på Sjølå-bråten i Eidskog, hvor Norske Grenselosers Museum åpnet i 1995 (for tida stengt). Her ved den vakre innsjøen Skjervangen var det både tollstasjon og skole. Tirsdag kveld kl. 18 var vi framme, og da begynte sommer-varmen og såre føtter å sette sitt preg på for-samlingen. Men de spreke markatraverne fra Skedsmo, Lørenskog, Enebakk og Oslo fullførte den rundt åtte mil lange turen uten nevneverdige problemer.

Framme ved grenserøys 53. Foto: Anne C. Halvorsen.



Østmarkas Venner har fått kulturlandskapsgruppe for Bøvelstadseter!

Tekst og foto: Johan Ellingsen

Etter en forespørsel fra Friluftsetaten i Oslo kommune om Østmarkas Venner var interessert i å skjøtte innmarka på Bøvelstadseter innerst i Børtervann, har foreningen nå fått en kjernegruppe på seks frivillige personer som organiserer dugnader på Bøvelstad.

Plassen var i ferd med å gro helt igjen og kunne knapt sees fra Børtervann. Men etter at Friluftsetaten selv hogde deler av skogen ut mot vannet, kan man fra plassen igjen skue utover Børtervann. Friluftsetaten sto også for restaurering av låven og uthusene på forsommeren. Nå står et noe forfallent hovedhus for tur. Dugnadsgjengen har i sommer ryddet småkratt og slått deler av innmarka, og målet er på sikt å gjenskape det gamle kulturlandskapet rundt plassen.

Planen er at vi fra neste år av skal organisere åpne slåttedugnader en helg i månedsskiftet juni/juli. Dagens gjengroingsstatus er registrert av en botaniker og det er laget en skjøtselplan. Beskjeden er klar: Uønsket vegetasjon må slås og fjernes slik at engflo-raen igjen kommer tilbake. Hesjing og slåttegraut blir det sosiale produktet av planen. Vårt ønske er at Bøvelstad, som kanskje blir en del av DNT Oslo og Omegns hyttenett, kan bli et samlingssted for østmarkavenner med interesse for å bevare en viktig del av markahistorien.

Kontaktperson er Johan Ellingsen (tlf. 64 92 80 52).



Bøvelstadseter før og etter.



B

NORGE

P.P.



Returadresse: Østmarkas Venner, Postboks 37 Haugerud, 0616 Oslo

Østmarkas Venner inviterer sine medlemmer til:



Lars Monsen og Trond Strømdahl på villmarksekspedisjoner i Norge og Alaska

Et lysbildeforedrag ved Terje Strømdahl
Skullerudstua, torsdag 25. oktober kl. 19–21.

Terje Strømdahl har deltatt på flere villmarks-
ekspedisjoner og skrevet flere bøker, også for

barn og ungdom. Medlemmene vil få anledning til å kjøpe flere av hans bøker til rimelig pris.

Alle er hjertelig velkomne til et spennende møte!
Enkel bevertning.

For å komme til Skullerud kan man gå, sykle, ta T-banens linje 3 eller busslinje 70, 76 eller 79 til Skullerud stasjon, eller kjøre bil til parkeringsplassen ved Olaf Helsets vei.

Bli medlem du også!

Du som vil støtte Østmarkas Venner, bli medlem! Skriv navn og adresse her, klipp ut og send til: Østmarkas Venner, Postboks 37 Haugerud, 0616 Oslo

Navn:

Telefon:

Adresse:

Postnummer og -sted :

Kontingenten er kr 100 per år. Borettslag, bedrifter
og organisasjoner kr 200 per år.
Blankett vil bli tilsendt etter innmelding.

SLÅ RING
OM
ØSTMARKA

Eller meld deg inn via: www.ostmarkasvenner.no